

کتاب‌شناسی کمال خجندی

کتاب‌شناسی موضوعی

سید آرمان حسینی آباریکی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

۱. اشاره

شیخ کمال‌الدین مسعود خجندی معروف به «شیخ کمال» از مشاهیر، عرفا و شعرای قرن هشتم هجری است. ولادت او در اوایل قرن هشتم در خجند ماوراءالنهر اتفاق افتاد و پس از گذراندن دوران جوانی از آن شهر به سفر حج رفت و هنگام مراجعت در تبریز رحل اقامت افکند و در ظل حمایت سلطان حسین جلایر قرار گرفت. به فرمان سلطان حسین باغ و خانقاهی در «ولیانکوه» تبریز برایش ترتیب یافت که در آن سکونت گزید. چون در تصوف کامل عیار و در ارشاد نافذ الکلمه و در زهد و تقوی مشارالبنان و در شعر و ادب استاد بود، مورد اقبال خلق قرار گرفت و پیروان بسیار و مریدان وفادار از خواص و عوام حاصل کرد و به تبریز دل بست و به باغ و خانقاهی که سلطان جلایری برای او ساخته بود تعلق خاطر یافت. کمال در همان جا وفات یافت و به خاک سپرده شد و تاریخ وفاتش را در مآخذ معتبر ۸۰۳ هجری نوشته‌اند. شعر کمال همراه است با لطافت کلام و رقت معانی و دقت در مضمون آفرینی و اشعار اصلی او غزل‌های وی است که دیوان مفصلی را همراه چند رباعی و قطعه در حدود هشت هزار بیت تشکیل می‌دهد و نسخ متعدد از آن موجود است و به طبع رسید.^۱

۱. صفا: ذبیح‌الله؛ تاریخ ادبیات ایران؛ تهران: فردوس، ج ۳، ص ۱۱۳۱، ۱۱۳۴.

چکیده: شیخ کمال‌الدین مسعود خجندی معروف به «شیخ کمال» از مشاهیر، عرفا و شعرای قرن هشتم هجری است. پژوهشگران مختلفی پیرامون کمال خجندی، تحقیقاتی در قالب کتاب، مقاله و پایان‌نامه انجام داده‌اند. نگارنده در نوشتار حاضر می‌کوشد فهرستی از کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و... که پیرامون کمال خجندی و اشعار او تاکنون به طبع رسیده است، ارائه دهد. وی از منابع معتبر، شامل کتاب‌شناسی‌های عمومی و پایگاه‌های الکترونیکی در جهت گردآوری پژوهش‌های صورت گرفته استفاده کرده است. کلیدواژه‌ها: کتاب‌شناسی، کمال خجندی، شیخ کمال.

خردادماه، ص ۵۲.

- انوری، سلیمان (۱۳۷۵)، «نگاهی به گنجینه زبان اشعار خواجه کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۱۵-۲۶.

- باری، محمد (۱۳۷۵)، «کمال در حلقه رندان»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۲۷-۳۷.

- بایمت‌اف، لقمان (۱۳۷۷)، «کمال خنجندی و تاریخ»، کیهان فرهنگی، شماره ۱۴۹، بهمن ماه، ص ۳۸-۳۹.

- بنی‌زاده، عبدالخالق (۱۳۷۵)، «شیخ کمال خنجندی از نظر صدرالدین عینی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۳۷۸-۳۸۶.

- تاشمتوف، رحیم (۱۳۷۵)، «مخاطب در غزلیات کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۳۸-۴۴.

- تجلیل، جلیل (۱۳۷۵)، «جمال کمندی در شعر کمال خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۴۵-۵۳.

- حبیب‌زاده، امیربیک (۱۳۷۵)، «ذکر شعرای پیشین و معاصران در اشعار کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۵۴-۶۲.

- حبیبی آزاد، ناهید (۱۳۷۴)، «معرفی دیوان‌های خطی دو شاعر تاجیک قرن ششم و قرن هشتم هجری در کتابخانه مجلس شورای اسلامی»، مجموعه مقالات سمینار هفتادمین سال افتتاح رسمی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ص ۲۱۹-۲۲۵.

- حسینی، سید محمد (۱۳۷۷)، «تلمیح و ایهام در شعر کمال خنجندی»، متن پژوهی ادبی، شماره پنجم، پاییز، ص ۶۵-۸۶.

- حصاری، میرهدایت (۱۳۷۵)، «کمال‌الدین مسعود خنجندی، عصر و محیط او»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۶۳-۷۲.

- حمیدی، جعفر (۱۳۸۵)، «تبریز مراراحت جان: سیری در زندگی و شعر کمال خنجندی»، اطلاعات، ۱۸ خرداد، ص ۶.

- خادم، علی (۱۳۶۷)، «حبیب یا رقیب حافظ شیرازی و کمال خنجندی»، کیهان فرهنگی، شماره ۵۶، ص ۸۴-۸۷.

کتاب‌شناسی به معنای تهیه فهرست کلیه کتاب‌ها و آثار منتشرشده در یک موضوع خاص است. یک کتاب‌شناسی کامل و منظم، اساس و پایه تحقیقات گوناگون می‌تواند باشد و چنین پژوهشی آینه تمام‌نمای فرهنگ یک کشور و تحولات آن است.^۱ امروزه انجام پژوهش‌های جدید بدون مطالعه پژوهش‌ها و تحقیقات پیشین، امری ناممکن به شمار می‌آید؛ چرا که در این صورت ممکن است پژوهش جدید تنها تکرار پژوهش‌های پیشین باشد و هدررفت زمان و امکانات را به همراه داشته باشد. از این‌رو رجوع به کتاب‌شناسی‌های مرتبط با موضوع پژوهش، نخست گستره دید پژوهندگان را وسعت می‌بخشد و دیگر آنکه به پژوهشگر این اطمینان را می‌دهد که موضوع برگزیده کاملاً جدید است. سوم آنکه آشنایی و وقوف بر موضوعات انجام‌گرفته گاه می‌تواند به منزله راهنمایی در گزینش موضوعات جدید باشد و مسیر جدیدی را در امر پژوهش فراروی پژوهشگر بگشاید و وی را به ادامه کار دیگر پژوهشگران و تکامل بخشیدن به یافته‌های آنها در آن موضوع رهنمون سازد.^۲ بدون تردید کتاب‌شناسی کمال خنجندی هم، به عنوان یکی از ابزارهای مهم اطلاع‌رسانی، می‌تواند علاوه بر راهنمای پژوهشگران در پژوهش‌های آتی، بر غنای تحقیقات آنان نیز بیفزاید.

شایان ذکر است برای به‌دست‌دادن فهرستی از پژوهش‌های انجام‌گرفته درباره اشعار کمال خنجندی از منابع ذیل استفاده شده است. برای تهیه فهرست مقاله‌ها، نگارنده علاوه بر «فهرست مقالات فارسی» نوشته ایرج افشار، از اطلاع‌رسانی «پرتال علوم انسانی» (www.ensani.ir)، «پایگاه مجلات تخصصی نور» (www.noormags.com)، «مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی» (www.sid.ir) و «بانک اطلاعات نشریات کشور» (www.magiran.com) نیز سود برده است. همچنین برای تهیه فهرست کتاب‌ها ضمن استفاده از فهرست کتاب‌های چاپی فارسی احسان یارشاطر و فهرست کتاب‌های چاپی فارسی خان‌بابا مشار و... از پایگاه اطلاع‌رسانی «سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران» (www.nlai.ir) و برای پایان‌نامه‌ها نیز از درگاه «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران» (www.irandoc.ac.ir) و «سایت کدینگ پایان‌نامه‌های دانشگاه آزاد اسلامی» (www.tc.iau.ir) بهره برده است.

الف) مقاله‌ها

- اسدالله‌یف، سعدالله (۱۳۷۲)، «کنیه و القاب کمال خنجندی»، کیهان فرهنگی، شماره ۱۰۳، آبان ماه، ص ۳۰-۳۱.

- افصح‌زاد، اعلاخان (۱۳۷۵)، «عالم سخن کمال بگرفت»، ایران‌شناخت، شماره سوم، زمستان، ص ۶۷-۸۸.

- امین، حسن (۱۳۹۲)، «حافظ و کمال خنجندی»، حافظ، شماره ۱۰۲،

۲. ستوده، ۱۳۸۳: ۲۱۰.

۳. صبا، ۱۳۸۷: ۴۳.

- دادجو، دره (۱۳۷۸)، «کمال و موسیقی: نام‌ها و اصطلاحات موسیقایی در دیوان کمال خجندی»، کتاب ماه هنر، شماره پانزدهم و شانزدهم، ص ۲۸-۳۲.
- رحمانی، روشن (۱۳۷۵)، «چهره‌هایی واقعی، افسانوی و سنت‌های مردمی یکی از واسطه‌های تصویربندی کمال خجندی»، ایران‌شناخت، شماره سوم، ص ۸۹-۱۱۰.
- روشن، محمد (۱۳۷۵)، «شعر کمال و مقولاتی از تمثیل‌شناسی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۷۳-۹۲.
- سلطان‌زاده، ماهر خواجه (۱۳۷۵)، «حکمت عرفانی کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۹۳-۹۹.
- سلیمانی، قهرمان (۱۳۷۵)، «جامه‌ای بی‌اندام بر قامت کمال خجندی»، ایران‌شناخت، شماره دوم، ص ۲۸۷-۳۰۸.
- سورنا، م (۱۳۴۸)، «کمال خجندی»، وحید، شماره ۶۹، ص ۸۱۵-۸۱۷.
- سیدزاده، سید عمران (۱۳۷۵)، «معما در اشعار کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۱۶-۱۱۸.
- شانظری، علیرضا (۱۳۹۳)، «غزل‌های زندانه کمال خجندی»، همایش انواع ادبی در ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فسا، اردیبهشت ماه.
- شریف‌زاده، خدایی (۱۳۷۵)، «بنیاد مردمی عرفان شیخ کمال خجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۲۷-۱۴۴.
- شعردوست، علی‌اصغر (۱۳۷۵)، «ادب فارسی و کلمینی یا حمیرا»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۴۵-۱۵۰.
- (۱۳۷۵)، «کمال خجندی، ستاره درخشان ادب پارسی»، اطلاعات، ششم آذرماه، ص ۶.
- (۱۳۷۵)، «یاد کمال در شعر شهریار»، ایران، ۱۳ آذرماه، ص ۱۲.
- شمیسا، سیروس (۱۳۷۵)، «کمال خجندی و نقد ادبی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۶.
- کمال خجندی، ص ۱۵۱-۱۶۱.
- شیربایف، س (۱۳۷۵)، «استفاده اشعار کمال خجندی در درس‌های زبان تاجیکی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۶۲-۱۶۹.
- صدوری‌نیا، باقر (۱۳۷۸)، «سیمای کمال در آیین تکره‌ها»، ایران‌شناخت، شماره دوازدهم، بهار، ص ۷۸-۹۷.
- عابدوف، داداجان (۱۳۸۱)، «حکایات و روایات شفاهی پیرامون شیخ کمال خجندی»، فرهنگ خراسان، شماره هفتم و هشتم، پاییز و زمستان، ص ۸۵-۱۰۱.
- عالم‌اف، کرامت‌الله (۱۳۷۵)، «میراث کمال خجندی از نگاه فلسفی و عرفانی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۷۰-۱۷۹.
- عباسی، فتح‌الله (۱۳۸۲)، «کمال ادب فارسی»، کیهان فرهنگی، شماره ۲۰۵، آبان‌ماه، ص ۴۴-۴۵.
- عبدالستار، عبدالشکور (۱۳۷۵)، «عربیت در شعر کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۸۰-۱۹۲.
- عبدالقادراف، عبدالستار (۱۳۷۵)، «امثال حکم اشعار شیخ کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۱۹۳-۱۹۹.
- عقیقی بخشایشی، عبدالرحیم (۱۳۷۵)، «بابا کمال خجندی، افکار و معاصران او»، کیهان اندیشه، شماره ۷۰، ص ۱۸۵-۱۹۳.
- علی‌مردان، امیریزدان (۱۳۷۵)، «کمال خجندی و حسن دهلوی، مسئله رابطه اناری تتبع و نوآوری»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۲۰۰-۲۱۵.
- غفارآوا، امید (۱۳۷۵)، «ملمعات در اشعار کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۲۱۶-۲۲۱.
- غیاث‌اف، نورالله (۱۳۷۵)، «پرتو قرآن در آینه غزل»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خجندی، ص ۲۲۲-۲۲۸.
- فرج‌پور، محمد (۱۳۷۴)، «ملک خوارزم گرفتم به سخن‌های غریب»، اطلاعات، پنجم اسفند، ص ۶.

- فرزاد، حمید (۱۳۴۷)، «تحقیق در سبک سخن شیخ کمال خنجندی»، وحید، شماره ۵۳، اردیبهشت، ص ۴۸۲-۴۸۹.
- قاسمووا، مکرمه (۱۳۷۵)، «خصوصیت‌های زبانی ضرب‌المثل و مقال و حکمت‌های آثار کمال خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۲۹-۲۴۷.
- قزاق‌آوا، عمر (۱۳۷۵)، «کمال و سلمان»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۴۸-۲۵۲.
- قیصری، ابراهیم (۱۳۷۲)، «وجوه مشابهات شعر حافظ و کمال خنجندی»، آشنا، سال دوم، شماره ۱۴، ص ۲۸-۴۶.
- لویزان، لئونارد (۱۳۷۱)، «زندگی و دوران کمال خنجندی»، ایران‌نامه، شماره چهارم، پاییز، ص ۶۸۹-۷۰۶.
- مجتهد شبستری، علی‌اشرف (۱۳۷۵)، «کمال خنجندی، شاعرو عارفی دیگر از ماوراءالنهر»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۷۱-۲۷۷.
- مجرد قمشه‌ای، سیداحمدرضا (۱۳۷۷)، «شاعر عارف کمال خنجندی»، کیهان فرهنگی، شماره ۱۴۹، بهمن‌ماه، ص ۳۶-۳۷.
- محمد خواجه‌یف، احمدجان (۱۳۷۵)، «نگاهی به روابط کمال با نقشبندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۷۸-۲۹۰.
- محمدی خراسانی، علی (۱۳۷۵)، «مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۹۱-۲۹۶.
- مختارف، احرار (۱۳۷۵)، «میراث ادبی کمال خنجندی در هندوستان»، ایران‌شناخت، شماره سوم، زمستان، ص ۲۴۳-۲۵۰.
- مسلمانیان قبادیانی، رحیم (۱۳۷۵)، «چو دیوان کمال افتد به دست»، جهان کتاب، سال اول، شماره چهاردهم و پانزدهم، ص ۱۴-۱۵.
- (۱۳۷۵)، «مقطعات شیخ کمال»، آشنا، سال پنجم، شماره ۳۰، ص ۶۲-۷۶.
- مشتاق مهر، رحمان (۱۳۷۷)، «نقد کمال از شعر خود و دیگران»، کیهان فرهنگی، شماره ۱۴۵، ص ۱۱-۱۵.
- مصطفوی سبزواری، رضا (۱۳۷۵)، «خجند و خجندیان در آینه ادب فارسی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۹۷-۳۰۳.
- معدن‌کن، معصومه (۱۳۷۶)، «ویژگی‌های ممتاز شعر کمال خنجندی»، نامه فرهنگستان، شماره نهم، ص ۵۵-۶۴.
- مقصوداف، بدرالدین (۱۳۷۶)، «کمال خنجندی و محیط اجتماعی و فرهنگی تبریز»، ایران‌شناخت، شماره چهارم، بهار، ص ۱۸۷-۲۳۴.
- مقصوداف، برزالدین (۱۳۷۵)، «واقعیت روزگار کمال خنجندی در مقطعات او»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۰۳-۳۰۴.
- ملااحمد، میرزا (۱۳۷۵)، «شیخ کمال خنجندی و کمال‌های دیگر»، ایران‌شناخت، شماره سوم، زمستان، ص ۲۵۱-۲۶۰.
- (۱۳۷۵)، «نگاهی به نشر تازه دیوان شیخ کمال خنجندی»، آشنا، سال پنجم، شماره ۳۰، مرداد و شهریور، ص ۴۸-۶۱.
- موسوی، میرنعمت‌اله (۱۳۷۶)، «نگاهی به زمان و شعر کمال خنجندی»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، شماره ۱۶۲، بهار، ص ۱۵۹-۱۸۸.
- مؤید شیرازی، جعفر (۱۳۷۵)، «پیوندهای هنری کمال خنجندی و سعدی شیرازی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۵۳-۲۷۰.
- میرزانویس، مطلوبه (۱۳۷۵)، «موسیقی اشعار کمال خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۴۱-۳۴۸.
- میرسلیم، سیدمصطفی (۱۳۷۵)، «پیام‌آور صلح و دوستی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۱۱-۱۴.
- نادری، پرتو (۱۳۷۵)، «میراث هنری کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۴۹-۳۵۹.
- ناصح، محمد مهدی (۱۳۷۵)، «صبغه عرفانی در شعر کمال‌الدین خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۶۰-۳۷۷.
- ناهیدی، پروین (۱۳۸۷)، «شیخ کمال خنجندی»، فصلنامه آفتاب اسرار، شماره پنجم، ص ۲۳-۳۰.

- (۱۳۷۵)، «نگاهی به نشر تازه دیوان شیخ کمال خنجندی»، آشنا، سال پنجم، شماره ۳۰، مرداد و شهریور، ص ۴۸-۶۱.
- موسوی، میرنعمت‌اله (۱۳۷۶)، «نگاهی به زمان و شعر کمال خنجندی»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، شماره ۱۶۲، بهار، ص ۱۵۹-۱۸۸.
- مؤید شیرازی، جعفر (۱۳۷۵)، «پیوندهای هنری کمال خنجندی و سعدی شیرازی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۲۵۳-۲۷۰.
- میرزانویس، مطلوبه (۱۳۷۵)، «موسیقی اشعار کمال خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۴۱-۳۴۸.
- میرسلیم، سیدمصطفی (۱۳۷۵)، «پیام‌آور صلح و دوستی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۱۱-۱۴.
- نادری، پرتو (۱۳۷۵)، «میراث هنری کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۴۹-۳۵۹.
- ناصح، محمد مهدی (۱۳۷۵)، «صبغه عرفانی در شعر کمال‌الدین خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، ص ۳۶۰-۳۷۷.
- ناهیدی، پروین (۱۳۸۷)، «شیخ کمال خنجندی»، فصلنامه آفتاب اسرار، شماره پنجم، ص ۲۳-۳۰.

- تاجیکستان با چاپ‌های تهران و تبریز، به راهنمایی: رضا انزابی نژاد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار.
- احمدپور عظیمی، محمدرضا (۱۳۸۰)، اوزان عروضی و آرایه‌های ادبی در دیوان کمال خنجندی، به راهنمایی: محمدعلی گذشتی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی (تهران مرکزی).
- احمدیان، معصومه (۱۳۸۹)، سبک‌شناسی اشعار کمال خنجندی، به راهنمایی: عبدالرضا مدرس‌زاده، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان.
- اکبری، حسین (۱۳۹۱)، فرهنگ تلمیحات و اشارات در دیوان کمال خنجندی، به راهنمایی: باقر صدری‌نیا، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب.
- بیسج، معصومه (۱۳۸۸)، بیان (تشبیه، استعاره، مجاز و کنایه) در دیوان کمال خنجندی، به راهنمایی: تورج عقدایی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.
- بهرامی‌راد، جواد (۱۳۹۰)، بررسی صنایع معنوی بدیع در غزلیات کمال خنجندی، به راهنمایی: عباس نیکبخت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- جوان، مصطفی (۱۳۹۳)، بررسی اشعار عرفانی کمال خنجندی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر.
- جواهران کچوسنگی، حسین (۱۳۷۳)، شرح لغات و ترکیبات در غزلیات کمال خنجندی، به راهنمایی: جلیل تجلیل، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- حسنی‌فر، خدیجه (۱۳۸۷)، تشبیه در دیوان غزلیات کمال خنجندی، به راهنمایی: میرنعمت‌اله موسوی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز تبریز.
- حسینی، سیدمحمدطاهر (۱۳۹۰)، شرح صد غزل از غزلیات شیخ کمال‌الدین خنجندی، به راهنمایی: مظاهر نیکخواه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد.
- رحیم‌زاده تاجیکستانی، شادی (۱۳۸۰)، تحلیل و بررسی نکات عرفانی و بلاغی در اشعار کمال خنجندی، به راهنمایی: محمدمهدی ناصح، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.
- سروری، بهاره (۱۳۹۱)، همبافتی حافظ شیرازی و کمال خنجندی، به راهنمایی: بهمن سیدنظری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین.

- نصرالدین، عبدالمنان (۱۳۷۵)، «نسخه حسن»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۳۸۷-۴۰۴.
- نظیر، عثمان (۱۳۷۵)، «عالمی روی نمودند به درگاه کمال»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۴۰۵-۴۰۹.
- هادی‌زاده، فریدون (۱۳۷۵)، «نمای رند در غزلیات کمال خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۴۱۰-۴۱۷.
- هاشم‌اف، صابرجان (۱۳۷۵)، «استفاده کلمه‌های مرکب تابع در غزلیات کمال خنجندی»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۴۱۸-۴۲۴.
- یارشریف، محمد (۱۳۷۵)، «کمال تخیل یا نوعی صنعت سوال و جواب»، مقالات مجمع بزرگداشت کمال خنجندی، تبریز: مجمع بزرگداشت شیخ کمال خنجندی، ص ۱۱۹-۱۲۶.

ب) کتاب‌ها

- صدیقی، جواد و دیگران (۱۳۹۰)، کمال خنجندی: شاعری که از نو باید شناخت، تبریز: الوین.
- کمال خنجندی، مسعود (۱۳۳۷)، دیوان، با مقدمه، حواشی، تعلیقات و تصحیح عزیز دولت‌آبادی، تهران: کتاب‌فروشی تهران.
- - (۱۳۳۸ / ۱۹۵۹)، اشعار منتخب کمال خنجندی، به اهتمام ش. حسین‌زاده، استالین‌آباد: نشریات دولتی تاجیکستان.
- - (۱۳۵۴ / ۱۹۷۵)، دیوان، متن انتقادی به اهتمام ک. شهیدفرو مسکو: آکادمی علوم اتحاد شوروی، انستیتوی خاورشناسی.
- - (۱۳۷۴)، دیوان همراه با شرح حال و زندگانی... پژوهش و تحقیق ایرج گل‌سرخ، ۲ ج، تهران: سروش (انتشارات صا و سیما).
- - (۱۳۸۹)، دیوان کامل کمال‌الدین مسعود خنجندی معروف به شیخ کمال خنجندی، تصحیح و مقدمه مجید شفق، تهران: سنایی.

ج) پایان‌نامه‌ها

- آفریده، مهدی (۱۳۸۶)، تطبیق دیوان‌های کمال خنجندی چاپ

- نیک‌پیام، کامران (۱۳۹۱)، بررسی صنایع لفظی در دیوان کمال خجندی، به راهنمایی: علی محمد مؤذنی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

کتاب‌نامه

الف) کتاب و مقاله

- افشار، ایرج؛ کتاب‌شناسی ده‌ساله (۱۳۳۳-۱۳۴۲) کتاب‌های ایران؛ با همکاری حسین بنی آدم، تهران: انجمن کتاب، ۱۳۴۶.

-----؛ فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات فارسی؛ ج چهارم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۹.

-----؛ فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات فارسی؛ ج پنجم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴.

----- (۱۳۸۳)، فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات فارسی، ج ششم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

- ستوده، غلامرضا؛ مرجع‌شناسی و روش تحقیق در ادبیات فارسی؛ تهران: سازمان تدوین و کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۸۳.

- صبا، ایرج؛ «کتاب‌شناسی‌ها: مقدمه‌ای بر شناخت و تدوین»؛ کتاب ماه کلیات، شماره ۱۲۹، شهریور ماه، ۱۳۸۷، ص ۴۲-۵۱.

- صفا، ذبیح‌الله؛ تاریخ ادبیات در ایران؛ ج ۳، ج ۷، تهران: انتشارات فردوس، ۱۳۶۹.

- مشار، خان‌بابا؛ فهرست کتاب‌های چاپی فارسی؛ تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲.

ب) سایت

www.irandoc.ac.ir پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

www.magiran.com بانک اطلاعات نشریات کشور

www.nlai.ir سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

www.noormags.com پایگاه مجلات تخصصی نور

www.sid.ir مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

www.ensani.ir پرتال علوم انسانی

www.tc.iau.ir سایت کدینگ پایان‌نامه‌های دانشگاه آزاد اسلامی

- شریفی، اسماعیل (۱۳۸۹)، مضامین مشترک حافظ و کمال خجندی، به راهنمایی: قاسم انصاری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان.

- شعبان‌پور، رمضان (۱۳۹۱)، صورخیال در دیوان کمال خجندی، به راهنمایی: علی محمد مؤذنی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

- شمشادی، فاطمه (۱۳۹۱)، بلاغت در غزلیات کمال خجندی، به راهنمایی: داوود اسپرهم، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

- طریحی جلیلی، علیرضا (۱۳۹۱)، مضامین مشترک سعدی و کمال خجندی، به راهنمایی: حسین حاجی‌زاده، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر.

- عباسی فرد، معصومه (۱۳۹۲)، بررسی تطبیقی غزل‌های سعدی شیرازی و غزل‌های کمال خجندی، به راهنمایی: محمدحسین کرمی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

- غفاری، فرزانه (۱۳۹۲)، پژوهشی در مشخصه‌های فرهنگی و اجتماعی دیوان کمال خجندی، به راهنمایی: رضا مصطفوی سبزواری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

- قاسمی، عزیز (۱۳۹۰)، فرهنگ تحلیلی لغات و ترکیبات دیوان کمال خجندی، به راهنمایی: رحمان ذبیحی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ایلام.

- قربانی تازه‌کند، حبیب (۱۳۹۱)، بررسی صورخیال در اشعار کمال خجندی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر.

- قمی مافی‌آباد، وحید (۱۳۹۲)، انواع تشبیه در دیوان کمال خجندی، به راهنمایی: حسین آذر پیوند، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان.

- معصومی، یاسمن (۱۳۸۸)، نقد اجتماعی و فرهنگی ادبیات دوره تیموری (بر مبنای دیوان کمال خجندی، شاه نعمت‌اله ولی، قاسم انوار و جامی)، به راهنمایی: حسین نوین، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.

- نذری، رسول (۱۳۸۵)، شرح دشواری‌های دیوان کمال خجندی، به راهنمایی: غلامرضا افراسیابی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فسا.